

”Jag låter gärna växterna överraska mig”

Hos trädgårdsformgivaren Marika Delin i Nacka möts det friväxande och det välplanerade i ett gemensamt frodigt durackord. Resultatet är ett grönskimrande smycke till trädgård som året om lyser upp sin skogiga omgivning.

AV CHARLOTTA DAHLGREN FOTO KARIN BJÖRKQUIST

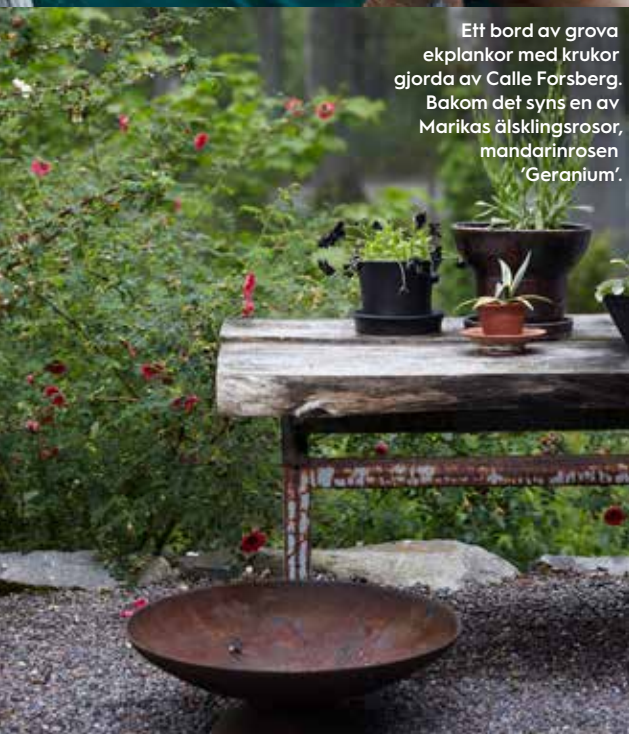
Vackra möten är en viktig ingrediens i en vacker trädgård. Här sticker anagrambräckans blommor upp bland fingerrodgersians blad.

Utblick mot skogen bakom huset. Marika Delin är på väg mot trädgårdslandet med täckmaterial av halvförmultnat gräs.

Hönan Jura ser ut som en liten flygödda. Hon är av rasen modern engelsk stridshöna, men är den vänligaste lilla figur man kan tänka sig. Jura låter som om hon tutar i stället för kacklar!

Ett bord av grova ekplankor med krukor gjorda av Calle Forsberg. Bakom det syns en av Marikas älsklingsrosor, mandarinrosen 'Geranium'.

I växthuset gör en gammal betongho som låg slängd på tomten tjänst. I fonden skymtar höns- och gästhus.

Marika Delin

Ålder: 59 år.

Bor: I nybyggt hus som smyger i naturen i Saltsjö-Boo i Nacka, ritat av Marikas bror Buster Delin.

Gör: Trädgårdsformgivare i sin egen firma, som sommartid har åtta anställda trädgårdsmästare.

Familj: Keramikern Calle Forsberg, 68 år. Tillsammans har de fem vuxna barn från tidigare äktenskap och sammanlagt nio barnbarn. Katten Odde.

Instagram: @marikadelintradgard

Just nu: Säsongen med anställda drar i gång och med den många stora planteringsprojekt.

JAG LÅTER GÄRNA VÄXTERNA ÖVERRASKA MIG

DET FÖRSTA ORD **Marika Delin** vill använda för att beskriva sin trädgård är ”yvig”. Och visst, här finns verkligen inte så många räta vinklar utan det växer och frodas i alla riktningar.

– Vissa växter får frösa sig lite som de vill, jag gillar att bli överraskad av kungsljus, jättvädd och digitalis. Och jag låter död ved och fallna stammar ligga kvar. Jag tycker det är vackert med förfallet, säger hon.

Marikas täppa är vad trädgårdsmästare brukar kalla en lund. Man kan också säga att den binder samman den omgivande naturen – rena lodjurslandet, enligt Marika – med de mer organiserade ytor man behöver ha kring ett hus. Innan Marika och hennes man, keramikern **Calle Forsberg**, byggde här var tomten en orörd ek- och granbacke. Nu är den en ”grön gobeläng”, inspirerad av den legendariska engelska trädgårdsprofilen **Beth Chattos** sätt att tänka. Perenner i grupper och sjok avlöser varandra i ett böljande och ständigt intressant mönster. Olika strukturer, höjder och nyanser av grönt i fina möten och kontraster som framhäver varje växts särprägel. Över det hela vakar de höga ekarna som fått stå kvar och nu bildar som en pelarsal med sina stammar och låter ljuset strila milt och vackert ner mot marken. På tomtens högsta punkt står det asiatiskt inspirerade huset, ritat av Marikas bror som är arkitekt. Upp dit leder en trappa kantad av planteringar i avsatser.

– När man gör en trädgård gäller det att jobba med och inte mot platsens naturliga förutsättningar, säger Marika och fortsätter:

– Vi har sex meters höjdskillnad mellan gatan och huset så vi behövde göra terrasseringsringar, eftersom vi hade gott om sprängsten från husbygget använde vi den till att bygga dem med. Under de höga träden i lunden passade det bra att skapa ett mellan-skikt av mindre buskträd. I halvskuggan på marken krävdes det mattbildande växter som inte behöver jättemycket sol. Ingenstans ska jorden ligga bar, då blir det bara ogräs.

Marika har provat ut en egen teknik för att odla bland stora ekar. I stället för att gräva fyller hon på med näringsrik jord i svackorna mellan dem. Sedan planterar hon direkt, vilket brukar ge det försprång gentemot trädens rötter som perennerna behöver för att hinna etablera sig. Det enda som ibland tittar upp olovande är örnbräken.

– Förresten! Om man vill använda den här metoden måste man komma ihåg att man inte får fylla upp jord runt själva stammarna, det gillar de inte, säger Marika.

Hon är helt självlärd när det gäller trädgård. För ungefär 20 år sedan tog Marikas liv en ny vändning när hon sadlade om från illustratör till trädgårdsformgivare. Med sin starka känsla för växter och natur, som grundats i barndomens promenader med pappa botanisten, och med sin konstnärliga idérikedom och kreativa skolning inom reklam drog hon i gång sin egen firma, **Marika Delin Trädgård**. Där formger hon trädgårdar och sköter även om dem tillsammans med sina anställda trädgårdsmästare, ibland i något år tills trädgården är etablerad och kunden flygfärdig, ibland på obestämd tid. Det som var en älskad hobby har blivit ett heltidsarbete. →

Marika och Calle odlar grönsaker i träramar. Köksträdgården är inhägnad av ett högt staket av gran och ek, och den bildar tillsammans med växthuset från Sweden Greenhouse, trädgårdens ”matproduktionsplats”.

Hönsen får ofta gå fritt i frädgården. Här ses buskar som Marika har planterat in mellan frädstammarna för att skapa ett mellanskikt i lundens planteringar. Mossiga stenar tronar här och var och döda grenar får ligga kvar på marken.

Tebordet är självklart dukat med Calles egen keramik. Ekstolarna från Grythyttan passar med det hemsnickrade bord i ek och stål. I bakgrunden syns glansbambu och marktäckande sockblomma.

Kruka och tekanna i Calle Forsbergs rustika design.

Katten Odde tar sig en slurk ur det saltglaserade jättfatet från Höganäs. En pagodkornell äxer i förgrunden.

Lyckas med lunden – Marikas råd

Etablera din lundmiljö i en skogslik del av din trädgård. Spara flera befintliga träd för att få en pelarsal av stammar och silande skugga till växterna att frodas i under trädkronorna.

Plantera in ett mellanskikt av flerstammiga träd och buskar i din lund. Det kan vara japanska lönnar, korneller, magnolior, olvon med flera. På detta sätt får du ut mer av platsen, skapar en härlig rumslighet och fler skönhetsupplevelser ovan perennerna.

Täck större delen av marken med mattbildande växter, så kallade marktäckare. Då får du en lättskött lund. Se exempel på marktäckare nedan.

Välj ut en del "specialväxter" och använd dem på ytor där de inte blir undanträngda av de starkaste marktäckarna.

Vaxklocka, trolldruva, aklejruta, kvanne, läkesilverax, lundalunrot och julrosor är några exempel på underbara "specialväxter" för en lund.

Glöm inte vintergröna inslag som bambu, järnek och idegran.

Skapa gångstråk av täckbark och kratta inte bort löven i planteringsytorna.

Tänk på att perennerna i en lund nästan alltid blommar på våren, så det är viktigt att planera in vackra bladformer och höstfärger när du tänker dig dina växter.

6 fantastiska rådjursssäkra marktäckare

Sockblomma, *Epimedium*, i olika sorter. De är mycket starkväxande och ska planteras där de kan få inta marken. Inte ett ogräs tittar upp! Jag tycker allra mest om:

Niveum, nätt, vita blommor.

Peralchicum, vintergrön ända till i mars, fantastiskt dekorativ och 40 cm hög, citrongula blommor.

'Orangekönigin', bladen ger ett ljusst intryck, mjukt orange blommor.

Kaukasisk förgätmigej, *Brunnera macrophylla*, både själva arten och sorter som 'Jack Frost' och 'Emerald Mist'.

Stora mörkgröna, hjärtformade blad, ibland med marmorering i vitt. Blå eller vita blommor.

Vinterwaldsteinia, *Waldsteinia ternata*, låg, tät, elegant bladverk, gula blommor.

Höstälvväxing, *Sesleria autumnalis*, smaragdgrönt gräs som alltid är fräscht.

Björnsvingel, *Festuca gautieri* 'Pic Carlit', gräs som bildar en grön matta som påminner om mossor.

Hakonegräs, *Hakonechloa macra*, ser mjukt och fluffigt ut och finns i roliga randiga sorter.

Cream legbar-hönan Florence värper ljusblå ägg, maranen Margot, som är grå, värper mörkbruna.

Uppdukad på terrassen på kvällskvisten. Till höger ses ett spaljerat honexemplar av havtorn med en liten hane nedanför. Han ska få pollinera honan, men hållas lite på måttan, säger Marika. Vildkaprifol väller över stenarna.

Luktpeonien 'Lois Kelsey'. Marika föredrar enkla blommor där pistill och ståndare är synliga.

”Död ved och fallna stammar får ligga kvar i ett vackert förfall och vissa växter frösår sig lite som de vill”

JAG LÅTER GÄRNA VÄXTERNA ÖVERRASKA MIG

– Det är ett underbart liv, där experimenten och projekten går ut och in i varandra och jag kan ägna mig åt mina största intressen: växter, djur, olika material och inte minst möten med människor. Ibland är det hektiskt förstås, med deadlines och leveranser, och så har jag åtta säsongsanställda som jag ju har ansvar för. Men ändå.

Det är inte svårt att se det underbara. Till vardags sitter Marika ofta och ritat trädgårdar i arbetsrummet som hon har i husets entréplan. Någon gång mitt på dagen tittar Calle upp från källarplanet där han har sin keramikverkstad med flera brännugnar. En av dagens höjdpunkter är den hemlagade lunchen som de äter tillsammans, ofta också med besökare, lärlingar eller deltagare i Calles keramikkurser. Marika och Calle är varandras ständiga bollplank i arbetet, de dagliga samtalen är viktiga.

– Växter och krukor har ju alltid behövt varandra, lite så är det med oss också. Vi kompletterar varandra, säger hon.

Ett helt gemensamt projekt är den inhägnade köksträdgården som är nyare än resten av odlingarna. Här och i växthuset hjälps de åt med alla tomat- och chiliplanter och med kål, betor, bönor, sallat och potatis. Det ska vara lättodlat och ge rejäla skördar för att försvara sin plats i bäddarna.

Marikas trädgård är hennes avkoppling och passion men också hennes skyltfönster som formgivare och hennes experimentplats för sorter och tekniker. Här prövas nya idéer och tankar. Sedan något år tillbaka delar hon trädgården med en glad och brokig hönskock som kommer sättande så fort hon kommer ut – engelsk stridshöna, cream legbar, aracuana, welsumer, wyandotte och hedemora.

– Hönorna gör det ännu roligare att vara här ute, säger Marika. Att jag har så många raser är för att testa vilka jag trivs bäst med. Den där till exempel är vacker men den är inte så sällskaplig och lägger rätt få ägg, säger Marika och pekar på en stor guldbrun wyandottehöna. De små stridshönorna däremot, de är charmiga!

Ett annat försök som just nu pågår i trädgården är molnklippning, formklippning i molnlila mjuka former. Den tidigare strikta ligusterhäcken har fått en organisk vågighet och sträcker sig nu likt en lång vilande draxsvans längs tomtgränsen. Ja, trädgården är en i högsta grad levande verkstad, smaken ändras och man kan komma på sig med att tycka om saker man tidigare inte gillat.

– Förr tänkte jag att barrväxter var fula men numera kan jag inte nog uppskatta det vintergröna som tall, hemlock och idegran. Järnek, murgröna och bambu är andra favoriter. Ju längre jag har hållit på med trädgård, desto mindre viktig tycker jag att blomfärgen är, det är bladformer och strukturer som är mest intressant. Och så gillar jag när stjälkar och blad tonar i rött. Finns det något vackrare ord än rödanlupet?

Förutom att odlarlivet ständigt förändras och överraskar är den viktigaste och roligaste lärdomen som Marika dragit under sina 20 år i yrket att man aldrig blir fullärd utan tålmodigt får prova sig fram. Proffs som amatör, vi behöver alla fundera, testa, misslyckas, fundera igen – och då kanske vi lyckas! ●

Hönshuset med fasad av bambu och gästhuset högre upp. Båda taken har växtbeklädning på fillväxt. Tanken är att det ska bli en ganska yvig frisyra på dessa hus, med torktåliga gräs, nävor och kärleksört. I förgrunden syns den frodiga örtagårdsväxten kvanne, som passar jättebra i en lund, omgiven av vit stjärnhyacint och den mörkröda pionen 'Buckeye Belle'.